

DISSOCIACIONS D. SAM ABRAMS

Però encara continua...

Un dels viatges que més polseguera han aixecat en el món de la literatura ha estat els 98 dies que George Sand i Frederic Chopin van passar a Mallorca el 1838 i 1839, que nosaltres coneixem a través de la celebrada i vituperada crònica recollida a *Un hivern a Majorque* (1842).

La reacció mallorquina davant el llibre de Sand no es va fer esperar. El mateix 1841, l'escriptor, periodista i historiador menorquí José María Quadrado va publicar a la revista *La Palma*, fundada i dirigida per ell, un article incendiari contra Sand, acusant-la d'immoral, immunda i comunista, per les crítiques que havia llançat contra els mallorquins. La invectiva de Quadrado va fer diana perquè la primera versió del llibre de Sand, al castellà en la versió de Pere Estelrich, no es va publicar a Palma fins al 1902, 60 anys després!

Al cap dels anys, la majoria dels testimonis directes havien mort, però l'afer Sand encara cuejava. Sense saber-ho, Quadrado havia inaugurat tota una tradició de detractors i defensors dels mítics visitants. El primer a tornar a saltar a la palestra va ser Gabriel Alomar a l'extens pròleg que va compondre per encapçal·lar la traducció d'Estelrich. Per a Alomar el conflicte entre els dos artistes i el poble illenc era, en realitat, l'oposició entre dos models polítics: l'*ancien régime* i la revolució.

La processó de comentaristes va continuar

George Sand i
Frederic Chopin
pintats per Eugene
Delacroix el 1837

S
Sense saber-ho, Quadrado havia inaugurat tota una tradició de detractors i defensors dels mítics visitants a Mallorca: George Sand i Frederic Chopin

amb Miquel dels Sants Oliver, el 1918, que, en una conferència, va inclinar la balança a favor de Sand. Bartomeu Ferrà, al seu llibret *Chopin i George Sand a la Cartoixa de Valldemossa* (1930), va intentar treure ferro a la polèmica per afavorir els possibles beneficis del turisme cultural. Més tard, Luis Ripoll, a *El episodio mallorquí de Chopin y George Sand* (1953), va seguir l'antecedent de Ferrà, exaltant l'intens estímul creatiu que el compositor polonès va rebre a l'illa. Un any després, el 1954, Josep Sureda Blanes, a *Chopin a Mallorca*, va minimitzar la presència de Sand, centrant exclusivament la seva atenció en la figura del músic i intèrpret.

El 1956, a l'epíleg de la seva versió anglesa, la primera, Robert Graves va repartir bufetades a tort i a dret per a tots, però va assenyalar sobretot Solange, la filla de Sand, com la principal responsable de l'infortuni de la parella a

Mallorca. El 1992, Antoni Marí, al seu pròleg a la primera versió catalana del llibre de Sand, va elevar el seu discurs al terreny de la teoria estètica. En canvi, Jaume Vidal Alcover, el 1993, al pròleg que presideix la seva versió d'*Un hivern a Mallorca*, va prendre partit a favor de Sand, insistint que Chopin la va enverinar contra els mallorquins.

Aranzazu Miró va assajar un resum ponderat i ben documentat de tot plegat a *Aquell hivern de Chopin a Mallorca* (2000). I, finalment, arribem a la tercera versió catalana, publicada el 2013, traduïda i profusament anotada i complementada per Antoni-Lluc Ferrer, una fita considerable, on s'analitza a fons el procés creatiu de l'autora. Però amb tota certesa la cosa no acabarà aquí. A hores d'ara, les aproximacions al controvertit llibre de Sand constitueixen un veritable subgènere de la prosa de no-ficció en català. *

118084/10865779

EL TEMPS QUE FUIG

NARCÍS COMADIRA JOSEP PLA

EXPOSICIÓ

Del 8 de febrer al 30 de març de 2014

La Casa de la Paraula
Santa Coloma de Farners

